

ערביי ישראל והטרור

אלא בכפר סמיריה שליד נהריה, אשר נישט במלחמת העצמאות. המשפחה עברה לעיר העתיקה בעכו, יחד עם פליטים רבים אחרים. במרוצת השנים הסתדרה יפה, כשהבן יוסוף עוזר לאביו בעבודת הנגריה המכריזית. הוא טיפוס רזה ואתלטי, ולמרות שהגיע לגיל 26, נשאר רזוק.

פאזי אחמד נימר, 33, נולד גם הוא בכפר שנישט במלחמת העצמאות. תחילה עברה משפחתו את הגבול הסמוך ללבנון, אולם הורשתה שוב לישראל אחרי המלחמה ולהתיישב בעכו. הוא לא הספיק לרכוש לעצמו מיקצוע, וליכודיו הצטמצמו בשלוש שנות לימוד בבית-ספר יסודי. בכסף שחסך מעבודות שונות רכש משאית, החל מחלק בה משקאות קלים ביישובי הגליל. הוא מכר את המשאית, עבד כנהג מוגית שכיר בקו חיפה-עכו-נהריה. את אשתו סימה הכיר ברחובות העיר, והשניים החליטו ללכת בדרכם של עשרות רבות של זוגות מעורבים: היא התאסלמה ועברה לגור עימו בנהריה. מאוחר יותר רכשו דיור באחד משיכונני העיר החדשה בעכו, חיו בסביבה יהודית, ושם גם נולדו לסימה ולפאזי שתי בנות. סימה, הנמצאת בהריון, נעצרה יחד עם בעלה.

מוחמד חוסיין מוסא, 29, הוא הצייר שבחבורה — והמפתיע שבהם. הוא ממוצא בדואי, עבר לגור בעכו רק אחרי נישואיו, אחרי מלחמת ששת הימים.

פאזי נימר? יוסוף אבו האלד? בחוץ שמכירים אותם. אין איש בעכו העתיקה שלא הכיר את כל ששת העצורים. ולגבי כל השישה — אותה תשובה: "לא היה להם שום דבר עם יהודים. לא הלכו מכוח, לא נעצרו, לא היו להם סיכסוכי עבודה".

כולם צעירים בני 24-35. רק אחד מהם למד בבית-ספר חינוך. לכל הדיעות: מידגם אופייני של הצעירים הערביים אשר גדלו והתחנכו במדינת-ישראל.

אפילו פאזי אחמד נימר, המואשם כי מפקד החוליה, חי בשלום עם שכניו היהודיים. וזאת למרות העובדה הרגישה, שהוא נשא לאשה צעירה יהודיה, סימה בניטו. משפחת בניטו, שעלתה ממדוק, גרה באחד השיכונים של העיר החדשה. פאזי ואשתו — שהתאסלמה לצרכי החתונה — ביקרו בקביעות בשיכון היהודים, ואיש לא התנכל להם או העליבם. ובכל זאת — מואשמים השישה בהצטרפות לאל-פחה ובביצוע סיועה של חבלות קטלניות בחיפה וסביבתה.

הרס"ר מוחמד חוסיין מוסא, בן שבט בדואי, הגיע לדרגת סמל ראשון בצה"ל לפני מעצרו.

הוא סיים בית-ספר יסודי, דיבר עברית שוטפת והיה עסוק במה שמעסיק את הבעל הישראלי המצוי: בתשלום החובות שהצטברו מרכישת דיור בשיכון חדש. אחיו לובש מדים — של מיש"טרת ישראל. הוא הספיק להיליד בן ובת, ואשתו נמצאת בהליונה השלישי. בעכו העתיקה אין כמעט מכירים אותו: לא רק שהוא זר, אלא שלקה את אשתו אל מחוץ לחומות.

ראמיז תופיק חליפה, 31, התגלגל הרבה עד שהגיע למעמדו העצמאי: צבאי מכוננית, שיש לו פינה משלו במוסך בעיר. אביו שירת במשך 25 שנה במישטרה, בימי המנדט ובמישטרת ישראל, יצא לגימלאות לחומות.

אשת הרב-סמל למחרת מעצר בעלה. היא בת משפחה עכוואית ותיקה ומבוססת, נישאה לבעלה הבדואי שעבר לגור בעכו רק אחרי נישואיהם. היא נמצאת עתה בהריון, נראית יושבת עם שני ילדיה בדירת הוריה בעכו.

אחרי קבלת פיצויים. ראמיז הוא היחידי מבין ששת העצורים שנולד בעכו עצמה, וגם היחידי שהספיק להגיע לבית-ספר תיכון (שלוש שנים). לפני שהחליט להתפרנס מצביעות מכונניות גיסה את מזלו כבעל מועדון ביליארד, ניכשל בכך, התחתן לפני שש שנים והוליד שני ילדים.

עבד איכריהם חזבון (35) ופתח-אללה מחמוד סקא (27) עבדו יחד כדריגים, ביסירת-המנוע של חזבון. שניהם היו רווקים, לא הירבו לבלות בחברת זרים.

אבו חידר התחיל "לשיר"

אין הגיעה המישטרה אל השישה? לפי הערכת אחד החוקרים: "הם היו

אשר יגורנו בא. לא במקרה בא. זה יכול היה להיות אחרת. אנחנו בעצמנו שפכנו את הדם הזה. מתוך טימטום. מתוך עקשנות. מתוך אהרצון לשעות לאזהרות. מסרנו את ערביי ישראל על מנש ליד אירגוניה-החבלה. עכשיו אנחנו מתחילים לראות את התוצאות.

עם קום המדינה, היו ערביי ישראל הנכס החשוב ביותר שלה. הם יכלו להיות חלון-הראווה של המדינה.

שגרירינו כלפי העולם הערבי. שגרירינו כלפי העולם הרחב. הגשר לשלום.

יכולנו להוכיח, באמצעותם — ערבים ויהודים יכולים לדור יחד. שאין סתירה בין לאומיות ערבית כנה ובין לאומיות עברית כנה.

שיכולים להתקיים בישראל קיבוצים ערביים ומושבים ערביים, ואולי אף קיבוצים ומושבים מעורבים.

השאיפה הערבי בישראל יכול להתפתח, מבחינה חברתית וכלכלית והשכלתית, לאין שיעור יותר מאשר בכל ארץ ערבית.

שישראל יוכל להיות מרכז רוחני מוסלמי וערבי. שאת ישראל יכולים לייצג בגאווה שגרירים ערביים, אנשירוח ערביים, ואפילו שחקני כדורגל ערביים.

זה יכול היה להיות. זה היה תלוי בנו.

זה היה תלוי במדיניות מחושבת, נועזת, בעלת דמיון ותנופה, מצד ממשלת-ישראל. בשנים הקובעות: 1949, 1952, אפילו 1955 ו-1960.

תחת זאת הלכה הממשלה, בהנהגת דויד בנגוריון, משה דיין ושמעון פרס, בדרך ההפוכה. במשך קרוב לעשרים שנה קויים בארץ, "מומשל צבאי", שהוציא את הערבים מחוץ לחוק. שהפך אותם לאזרחים-מדרגה-עשירית. שהכריח אותם להצטייד כרשיון משפיל כדי לנוע במולדת אבותיהם.

(זה נעשה בימי שלמה וביטחון. ראו איזה פלא — מזה שנתים אנו חיים במצב של מלחמה וסכנה ביטחונית מתמדת, ואיש אינו מציע כרצינות להנהיג שוב את המימשל הצבאי. אין הוכחה חותכת יותר לאיחלתו הנוראה של אותו מימשל משפיל, לשקרנותם של אותם שטענו או כי הוא חיוני "מטעמי ביטחון". והרי כל כונתם היתה להשתמש ולחץ של המימשל הצבאי כדי לכפות על הערבים הצבעה מפלגתית בבחירות!) השפילו את הערבי הישראלי מדי יום ביומו, כשתבעו ממנו רשיון, זורידו אותו מן האוטובוס, הוציאו אותו מן הכלל.

מצבו הכלכלי השתפר, בלי ספק, אך אף פעם לא הגיע לדרגת מצבו של שכנו היהודי. וא לא חובר לתוכניות הפיתוח. עד היום יש עשרות כפרים בלי מים וחשמל. כי במדינה היהודית הפיתוח נועד ליהודים.

הבסיס היקר ביותר לקיומו הכלכלי והנפשי — האדמה — נלקח ממנו. שטחים עצומים של אדמות ערביי ישראל הופקעו על פי חוקים שונים, כולם שרירותיים.

רבות ערבים שנמצאו בישראל כחוק הוכרזו כ"נפקדים", כדי לקחת מהם את רכושם. נוצר (רשמית!) מעמד של "נפקדים נוכחים", חרפה למדינה.

מבחינה חברתית, נעשה חבל כדי להשאיר על כנו מימשל פיאוודלי-משפחתי, ונציגיו העלובים ביותר הוכנסו לכנסת.

מבחינה השכלתית נשארו ערביי ישראל בשפל המדרגה, ורובם נכשלו בבחינות הבגרות. יסרו הסטודנטים נשאר מצומצם.

שום ערבי ישראלי לא הרגיש את עצמו, אפילו יום אחד, כאזרח ישראלי אמיתי, כשותף מיתי במדינה הזאת, "בבית".

היינו עדים להתפתחותם הנפשית של ידילינו הערביים. תחילה היתה תקווה. לאחר מכן האכזבה. לאחר מכן הייאוש. ולאחר מכן השינאה. ושינאה ששימשה חומר-דלק לרק"ח.

תחילה התאכזבו מן הממשלה. לאחר מכן התאכזבו מן הציבור היהודי הכללי. לבסוף תאכזבו גם מאיתנו, כי לא יכולנו לתת להם את אשר הגיע להם: שחיון אמיתי במדינה. אבל זוהי רק מחצית הטרagedיה.

המחצית השנייה היתה בכיוון ההפוך. ערביי ישראל לא השתייכו למדינה, אבל הם גם לא השתייכו לעולם הערבי. המדינות שכנות התייחסו אליהם כאל גוים. לא פעם קרה לי, בתעידה בינלאומית, שאישה צרית או לבנונית היתה מוכנה לשוחח עימי בגלוי ובחופשיות — אך היפנתה את נה אל ידיד ערבי-ישראלי שנלחה אלי.

כך נשאר ציבור שלם ללא זהות, מושפל מכאן ומכאן, בלתי-שייך כאן ולכאן. ראיתי אנשים נחנקים מבחינה נפשית, נחנקים ממש. והגרים. נהרסים. מתפוררים.

מלחמת ששת-הימים היתה המהלומה הסופית. ההשפלה הערבית הגדולה נוספה אל השפלה הערבית-הישראלית. העולם נחרב בני עכו, נצרת וטייבה.

במצב זה בא איש, "אלי-פתח" לעכו, נצרת ולטייבה. בשורתו היא בשורה משמלת, גואלת.

הוא אומר לערבי הישראלי הצעיר: אתה גבר! יש לך כבוד! אתה יכול לנקום על העוול שעשה לך! אתה יכול להוכיח ליהודים שאתה שווה להם! הנח לפיתוחי-הביצים של רק"ח, לצעקות "ההייד" וה"כוז" חסרות-המעש.

בוא אלינו! עזור לנו! אותנו גואלים את הכבוד הערבי, אנחנו גואלים את אדמת פלסטין! זכך, לפתע, מוצא הערבי הצעיר כל אשר נשדל ממנו במשך עשרים שנה — זהות לאומית, זהות האישית, הכבוד, השייכות.

האם זה מפליא שהוא מצטרף לאירגוניה-החבלה? להיפך, לולא הצטרף, היה זה מפליא.

התרופה? אין תרופה קלה. מה שקולקל במשך עשרים שנה, עליידי כסילים באדרת ממלכתית, אין ניתן לתיקון במשך יום.

חבריהם של אותם כסילים מציעים עכשיו עצות-אחיתופל: תללות, לענות, להחמיר ונשים. זה בדיוק מה שדרוש כדי להמריד את הנוער הערבי הישראלי כולו, לקומם גם המהססים והעומדים מנגד. אין פיתרון אלא פיתרון קשה: פיתרון כולל לבעיה הפלסטנינית כולה. אורי אבנרי